

Studiul a explorat sursele care oferă cunoștințe convingătoare despre riscurile consumului de tutun la gravide. Corespunzător, familia (26,9%) și prietenii (24,7%) reprezintă cea mai de încredere și cea mai accesibilă sursă informativă; cca 15,4% – pledează pentru TV; și 15,7% – pentru rețelele de socializare. Acest fapt identifică anumite lacune menite să producă un impact semnificativ asupra diminuării fenomenului fumatului în sarcină.

Concluzii: Studiul a demonstrat că fumatul în rândul gravidelor din RM se identifică cu femeile cu vârsta tânără, din mediul urban, în relație de concubinaj, cu studii medii și cu venituri medii sau reduse. Prin urmare, renunțarea la fumat sau diminuarea fumatului în sarcină cere eforturi și strategii de influență convergentă pe palierele socioculturale, educaționale și economice.

Cuvinte cheie. Fumatul la gravide, cunoștințe, atitudini, riscuri.

PATTERNUL INTERRELAȚIILOR PUBLIC-PRIVAT ÎN ASISTENȚA MEDICALĂ SPITALICEASCĂ

Eduard ANESTE

Oleg LOZAN

Scopul. Identificarea patternelor de interrelații între prestatorii publici și privați de asistență medicală spitalicească pentru elaborarea unor recomandări de fortificare a colaborării intra-sectoriale.

Obiective. Identificarea practicilor și recomandărilor internaționale în domeniul colaborării intra-sectoriale în sectorul spitalicesc prin analiza literaturii de specialitate; aprecierea percepției managerilor instituțiilor medicale spitalicești publice și private privind potențialul de colaborare și competiție între ei; identificarea cauzalității potențialelor disensiuni între medicii din cadrul instituțiilor medicale spitalicești private și cele de stat; analiza și compararea informației obținute, formularea concluziilor și elaborarea recomandărilor pentru fortificarea colaborării intra-spitalicești.

Materiale și metode. Tipul studiului: descriptiv, selectiv, mixt (cantitativ și calitativ). Studiul a fost realizat prin chestionarea conducătorilor de instituții medicale spitalicești publice și private din Republicii Moldova, desfășurat în perioada lunilor decembrie 2021–martie 2022. Chestionarele au fost distribuite în cele 85 de instituții spitalicești din țară și au fost obținute 64 de răspunsuri valide. Componenta calitativă a studiului fiind realizată prin analiza răspunsurilor la întrebările deschise ale chestionarului. *Metodele utilizate:* istorică, sociologică, logică, statistică, matematică.

Rezultate obținute. Parteneriatul public-privat (PPP) întrunește prin esență componentele ce țin de dezvoltarea comună sau mixtă pentru a promova inovarea ținând domeniile în care

instituțiile publice nu fac față tendințelor moderne în asistența medicală spitalicească și necesităților pacienților în asistență medicală înalt calificată. Numărul parteneriatelor publice-privat în domeniul asistenței medicale inițiate pe teritoriul țării constituie 11, inclusiv 4 de nivel național (servicii de diagnostic și laborator; servicii de dializă; servicii medicale de urgență; servicii de radioterapie). Luând în considerare termenul de 15 ani din momentul apariției posibilității legale de creare și dezvoltare a acestui tip de colaborare între sectorul public și privat, realizările în acest domeniu par a fi modeste, cu atât mai mult că în derulare sunt 7 proiecte. Prin urmare, se atestă o manifestare insuficientă a patternului de colaborare între sectorul public și cel privat prin prisma Parteneriatului Public-Privat (PPP). Tendința înregistrată este inversă celei din zona europeană unde „paturile for profit” din sistemul privat ating cote de până la 30% în sistemul spitalicesc. Nu sunt elaborate mecanisme legislative ajustate pentru specificul sectorului de sănătate în domeniul PPP, iar legea cu privire la PPP nu este consistent revizuită și adaptată. Autoritățile responsabile nu a reușit a elabora un plan de acțiuni și a prioritiza domeniile eligibile pentru inițierea PPP. Acestea, dar și alte cauze îngreunează procesul de interacțiune între sectorul public și cel privat.

În cadrul studiului a fost evaluată „competiția inter-spitalicească” percepută de manageri prin prisma celor „5 forțe ale lui Porter”. Corespunzător, studiul relevă un pericol înalt perceput parvenit din partea furnizorilor de servicii și percepție înaltă a rivalității. Conducătorii de instituții spitalicești percep ca scăzute: forța de negociere a pacientului; pericolul intrărilor de noi concurenți pe piață; pericolul de substituție, fapt ce constituie avantaje competitive.

Componenta studiului menită a identifica potențialele disensiuni a relevat că majoritatea respondenților au considerat că sectorul privat este mai favorizat prin faptul că pot selecta domeniile de activitate și populația țintă. Spitalele publice au percepția că sunt restrânse în capacitățile de remunerare a angajaților. Majoritatea respondenților au considerat că, din punct de vedere etic, instituțiile private sunt privite mai pozitiv comparativ cu cele publice. Orientarea către profit a spitalului este considerată corectă de către toate instituțiile private și majoritatea celor publice.

Concluzii. Componenta de colaborare între sectorul spitalicesc public și privat este semnificativă în majoritatea țărilor Uniunii Europene, atingând cifre de până la 30% fiind în continuă creștere, spre deosebire de rezultatele înregistrate în sistemul național timp de 15 ani. Se atestă lipsa mecanismelor legislative ajustate pentru specificul sectorului de sănătate în domeniul parteneriatului public-privat. Patternul interrelațiilor dintre sectorul spitalicesc public și cel privat autohton este unul de competiție, percepută cu rivalitate înaltă, în special în municipiile țării. Modelul interactiv este subdezvoltat, atestându-se colaborare intra-sectorială rudimentară. Disensiunile existente agravează colaborarea intra-sectorială.

Cuvinte cheie. Parteneriatul public-privat, 5 forțe ale lui Porter, concurență, competiție.

COORDONAREA MĂSURILOR DE RĂSPUNS LA PANDEMIA COVID-19 LA NIVEL TERITORIAL

**Daniela DEMIȘCAN
Oleg LOZAN**